

DÜNYA'NIN FARKLI ÜNİVERSİTELERİNDE MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ VEREN KURUMLARIN LİSANS PROGRAMLARINDA YÜRÜTÜLEN MÜZİK BİÇİMLERİNE İLİŞKİN DERSLER¹

Sercan ÖZKELEŞ^{1*}

¹Müzik Teorisi Anabilim Dalı/Müzik Bölümü/Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, Ordu Üniversitesi, Ordu, Türkiye

Sunum / Bildiri Türü: Sözlü / Tam Metin

*(sercanozkeles@hotmail.com) Sorumlu Yazar Email

Özet- Bu çalışmada dünya'nın farklı üniversitelerinde mesleki müzik eğitimi veren kurumların lisans programlarında yürütülen müzik biçimlerine ilişkin derslere yönelik durum tespitinin yapılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu Gdansky Müzik Akademisi (Polonya), Köln Müzik Yüksekokulu (Almanya), Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi (İskoçya), Norveç Müzik Akademisi (Norveç), California Devlet Üniversitesi (A.B.D.), Edith Cowan Üniversitesi (Avustralya), Grand Canyon Üniversitesi (A.B.D.), Midwestern Devlet Üniversitesi (A.B.D.), Fresno Devlet Üniversitesi (A.B.D.), Texas Teknoloji Üniversitesi (A.B.D.), Graz Üniversitesi (Avusturya), K. D. Uşmskiy Güney Ukrayna Milli Pedagoji Üniversitesi (Ukrayna) ve McGill Üniversitesi (Kanada) oluşturmaktadır. Üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde yer alan müzik biçimleri kapsamındaki derslerin öğretim programlarına ilişkin veriler elektronik ortamda doküman inceleme yöntemi ile toplanmıştır. İlgili derslerin isimlendirilme durumları, içerikleri ve süreleri doküman analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Çalışma grubundaki üniversitelerin programları ile ülkemizdeki müzik öğretmenliği programlarındaki müzik biçimleri dersinin içerik ve süreleri karşılaştırıldığında, ülkemizdeki müzik biçimleri dersinin içeriği ve derse ayrılan sürenin oldukça yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Biçimleri, Müzik Bölümü Lisans Programları, Mesleki Müzik Eğitimi, Öğretim Programı, Müzik Biçimleri Ders İçeriği

MUSIC FORMS RELATED COURSES CARRIED OUT IN UNDERGRADUATE PROGRAMS OF INSTITUTIONS PROVIDING VOCATIONAL MUSIC EDUCATION IN DIFFERENT UNIVERSITIES IN THE WORLD

Sercan ÖZKELEŞ^{1*}

¹Music Theory Department/Music Department/Faculty Of Music And Performing Arts, Ordu University, Ordu, Turkey

Presentation/Paper Type: Oral / Full Text

*(sercanozkeles@hotmail.com) Email of the corresponding author

Abstract- In this study, it is aimed to determine the situation related to the courses related to the music styles carried out in the undergraduate programs of institutions providing vocational music education in different universities of the world. In this context the study group was composed of consists of the Gdansky Music Academy (Poland), Cologne Music School (Germany), Royal Scottish Music and Drama Academy (Scotland), Norwegian Music Academy (Norway), California State University (USA), Edith Cowan University (Australia), Grand Canyon University (USA), Midwestern State University (USA), Fresno State University (USA), Texas University of Technology (USA), Graz University (Austria), KD Uskynsky National University of Southern Ukraine (Ukraine) and McGill University (Canada). Data on the curriculums of the courses in the music forms of the music education departments of the universities were collected by means of document analysis method. The nomenclature status, content and duration of the related courses were analyzed by document analysis technique. When the content and duration of the music forms course in the music teaching programs of the universities in the study group and the

¹ Bu çalışma "Müzik Eğitimi Bölümlerinde Yürütülen Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Öğretim Programı Modeli" adlı doktora Tezinden üretilmiştir

music teaching programs in our country were compared it was concluded that the content and duration of the music styles course in our country was quite insufficient.

Keywords: Music Forms, Music Department Undergraduate Programs, Vocational Music Education, Curriculum, Music Forms Course Content

I. GİRİŞ

Müzik öğretmeni eğitimi düzenlemelerinde pek çok ülkedeki farklılıklara rağmen üç belirgin tip müzik öğretmeni ve buna bağlı olarak üç ayrı tip müzik öğretmeni eğitimi modeli saptanabilir [1].

1) Müzik Öğretmeni Olarak Sınıf Öğretmeni: Bu öğretmen tipi genellikle İlköğretim seviyesine ya da lisede sonradan bir önceki sınıfa atanmıştır ve müzik de dahil neredeyse her konuyu öğretmekle sorumludur. Bu öğretmenlerin hazırlanmasındaki farklılıklar sadece üniversitede aldıkları özel müzik derslerinden kaynaklanmaktadır.

2) Sanatçı ya da Konser Temsilcisi Olarak Müzik Öğretmeni: Bu tip müzik öğretmeni eğitimi sadece bir tek konuda uzmanlaşmaya yöneliktir. Çalışmaları uygulamalı müzik eğitimi üzerinde toplanmaktadır ve öğrencilerin temel çalgılarında beceri kazanmalarına önderlik ederler. Okulda canlı müzikal bir yaşamı desteklemek görevine getirilebilir ya da böyle müzikal bir aktivitenin okulun ününü artırması beklendiğinde bu öğretmenler devreye girerler.

3) Müzikle Bağlantılı Eğitimde Uzman Olarak Müzik Öğretmeni: Bu üçüncü tip müzik öğretmeni eğitimi diğer iki model arasında bir bağıdır. Bu modelde, uygulamalı müzik eğitimi ve akademik disiplin olarak müzikoloji ve müzik eğitimi eşit öneme sahiptir. Bu tip müzik öğretmenin öncelikli görevi müziği anlamayı ve öğrenmeyi özendirme olduğundan, hem müzikal anlamda geniş bir deneyime sahip olması hem de müziksel eğitim sürecinde tasarlama ve planlama yapabilmesi gereklidir. Bu tip müzik öğretmenleri akademik disiplin olarak müzikte uzmandırlar ve aynı zamanda genel olarak eğitim konusunda tam bilgi sahibidirlar.

Ülkemizdeki Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalları ortak bir merkezi program ile 8 dönemlik lisans eğitimi sonrasında, genel eğitimin tüm alanlarına yönelik tek tip müzik öğretmeni yetiştirmektedir. Mezunlar Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları'ndan aldıkları tek bir diploma ile Okulöncesi, İlköğretim, Ortaöğretim ve Güzel Sanatlar Liseleri gibi kurumların tümüne atanabilmektedirler. Bu eğitim kurumları yapıları ve hedefleri itibariyle özel alan uzmanlığı gerektiren kurumlardır. Ayrıca mezun olan öğrenciler İlköğretim ikinci kademe ve Ortaöğretim kurumlarına (Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri dahil) atanmalarının yanı sıra, özel eğitim ve uygulama merkezleri, üniversitelerin eğitim fakülteleri, konservatuarlar, müzik ve sahne sanatları fakülteleri, güzel sanatlar fakültelerinin ilgili bölümleri ve daha bir çok özel kurum ve kuruluşlarda görev alabilmektedirler [2].

Duru ve Köse'nin [3] Avrupa ve Amerika'daki müzik öğretmenliği eğitimi yapılanmalarını konu alan çalışmasına göre, Graz Üniversitesi'nde (University of Music and Dramatic Arts) müzik öğretmeni yetiştirme görevini Müzik ve Sahne Sanatları Üniversiteleri yürütmekte ve müzik eğitimi bölümü çatısı altında vokal ağırlıklı müzik öğretmeni olmak üzere 2 tip müzik öğretmeni yetiştirilmektedir.

Finlandiya'da Lahti ve Lahti Politeknik Üniversitesi'nde (Institute of Music and Drama) müzik öğretmeni yetiştirme işlevini üniversiteler ile politeknikler yürütmektedir. Üniversitelerde eğitim fakültelerinin eğitim bilimleri ve öğretmenlik eğitimi bölümüne bağlı Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda yetiştirilen müzik öğretmenleri, tüm öğretim kademelerinde görev yapabilmektedirler. Aynı şekilde politekniklerin Müzik ve Drama Bölümleri'ne bağlı müzik öğretmenliği mezunları da genel müzik eğitimi alanında eğitim verebilmektedirler. Politekniklerde ayrıca "Okulöncesi Müzik Öğretmenliği" bölümü de bulunmaktadır. Bu bölümden mezun olan öğrenciler müzik anaokullarında ve okulöncesi eğitim kurumlarında müzik eğitimi verebilmektedirler. Bu bağlamda Finlandiya'da örnek olarak seçilen üniversitelerde 2 tip müzik öğretmeni yetiştirildiği görülmektedir.

Danimarka'daki Royal Müzik Akademisi ve Kopenhag Üniversitesi'nde müzik öğretmeni yetiştirme işlevini üç farklı kurum yürütmektedir: Konservatuarlar, üniversiteler ve pedagoji akademileri. Konservatuarların ritmik eğitim bölümlerinde genel müzik eğitimine yönelik öğretmen yetiştirilmektedir. Üniversitelerin Sanat ve Kültür Bölümleri'ne bağlı müzikoloji bölümü mezunları da formasyon dersleri olarak öğretmenlik yapmaya hak kazanmaktadır. Pedagoji akademilerinde ise genel eğitime yönelik olarak yetiştirilen öğrenciler temel alan olarak müzik eğitimini seçebilmektedir. Genel olarak bakıldığında Danimarka'da 2 tip müzik öğretmeni yetiştirilmektedir [3].

Avustralya Edith Covan Üniversitesi'nde müzik eğitimi; "Müzik Eğitimi Programı" ve "Uzman Müzik Eğitimi Programı" olarak iki ana bölümde yer almaktadır. Müzik eğitimi bölümleri akademideki diğer disiplinlerin (kompozisyon, müzik teknolojisi, çağdaş müzik, klasik ve caz performansı) dersleriyle ilişkili olduklarından dolayı öğretmen adayları klasik, caz ve çağdaş müzik alanlarının herhangi birinde uzmanlaşabilmektedirler. Ayrıca 5 yıllık bir eğitim-öğretim dönemine sahip olan University of New South Wales'ta ise müzik eğitimi; müzisyenlik, müzikoloji, stüdyo müzisyenliği ve pedagojik yöntemleriyle kapsamlı bir program sunmaktadır [4].

Montreal şehrinde yer alan ve Kanada'nın en eski üniversitesi olan McGill Üniversitesi'nde iki tip müzik öğretmeni yetiştirilmektedir. Bunlardan ilki, dört yıllık lisans eğitimi sonunda öğretmenlik sertifikası ile 120-121 kredi ile

tamamlanan program, ikincisi ise müzik eğitimi ve müzik bölümünün paralel olarak 137 kredi ile tamamlanan eşzamanlı müzik programıdır. Eşzamanlı müzik programı ile farklı tür ve tekniklere ilişkin verilen teorik ve uygulamalı derslerle öğrenciler hem iyi bir eğitimci hem de profesyonel bir müzisyen olarak yetiştirilmesi sağlanmaktadır [5].

A.B.D.'nin Texas Eyaleti'ndeki Texas Teknoloji Üniversitesi'nde müzik bölümleri üniversitenin "Müzik Okulu" ile anılan bölümleri içerisinde müzik eğitimi, müzikoloji, müzik teknolojisi, kompozisyon, performans gibi pek çok müziksel alan bir arada bulunmaktadır. Müzik eğitimi bölümü kendi içinde 4 ayrı alana yönelik eğitim vermektedir. Grup Müziği (band) ana dalı, koro ana dalı, orkestra ana dalı ve piyano ana dalı olmak üzere 4 tip müzik öğretmeni yetiştirmektedir. Öğretim süresi ise 9 dönemdir[6].

Midwestern Devlet Üniversitesi Müzik Bölümü'nde (The Lamar D. Fain College of Fine Arts) ise müzik öğretmenliği diploması, fakültelerin müzik bölümlerinden 4. veya 5. yarıyıldan itibaren başlanarak ve o döneme kadar olan not ortalamasının da en az 2.75 olmak şartıyla devam eden öğrencilere programın sonunda öğretmenlik sertifikası ile verilmektedir [7].

"Almanya'da müzik öğretmeni yetiştirme yaygın olarak Müzik ve Sanat Yüksekokulları, üniversite ve bazı eyaletlerde de Pedagoji Yüksekokullarında gerçekleştirilmektedir. Müzik öğretmenliği eğitimi programları, ilk ve orta dereceli okullar için ayrı olarak oluşturulmaktadır. Müzik Yüksekokulları Almanya'da mesleki müzik eğitiminin belkemiğini oluşturmaktadır" [8].

Hemen her alanda müzisyenlik mesleğine yönelik eğitim programlarına yer veren bu kurumlarda; opera ve orkestra sanatçıları, solist sanatçılar, dans ve bale müziği sanatçıları, ilk ve ortaöğretim kurumları için müzik öğretmenleri, müzik okulları için uzman eğitimeçiler, müzikbilimciler, kiliseler için orgcular ve koro şefleri, sahne sanatları için teknik elemanlar, işletmeciler ve kültür eğitim uzmanları yetiştirmektedir. Bazı müzik yüksekokullarında caz, rock gibi popüler müzik alanlarında da eğitim olanaklarına yer verilmekte, bu alanlar için ayrıca sanatçılık ve öğretmenlik programları uygulanmaktadır. Müzik Yüksekokullarının dikkate değer en önemli uygulaması, öğretmen yetiştirme program ve politikasında kendini göstermektedir. Bu okullara ilköğretim ve ortaöğretim müzik öğretmenliği için ayrı, lise müzik öğretmenliği için ayrı, lise dengi okullar için ayrı bölümler bulunmakta ve dolayısıyla farklı düzeylerde programlar uygulanmaktadır. Müzik okulları için ve mesleğini serbest olarak sürdürecekt müzik öğretmeni adayları için ise daha farklı eğitim olanakları sunulmaktadır ([9].

Avusturya'da, anaokulundan üniversiteye kadar genel eğitim okullarının tümünde müzik dersi bulunduğundan dolayı eğitim kademelerine göre çeşitli şekillerde müzik öğretmeni yetiştirilmektedir. Okulöncesi eğitimcileri, Anaokulu Eğitimi Enstitüsü veya Koleji'nde yetiştirilmektedir. İlkokul öğretmenliği, ortaöğretim-I, esas okul ve lise alt kademesindeki öğretmenler, programın türü ve ders saatlerine bağlı olarak 3 yıllık Pedagoji

Akademileri'nde yetiştirilmektedir. Ortaöğretim-II. devresinde görev alacak müzik öğretmenleri ise Müzik Ve Sahne Sanatları Bölümleri'nde eğitim alırlar. Üniversitedeki müzik öğretmenliği eğitimi iki kısma ayrılmış ve asgari süresi dokuz sınıftır. Ayrıca öğrenciler bir üniversitede akademik bir konuyu çalışabilecekleri gibi, iki enstrüman üzerine veya aynı zamanda ses eğitimi alanında uzmanlaşabilmektedirler [8].

Polonya'da müzisyen ve müzik öğretmeni yetiştirme genel olarak Müzik Akademileri'nde gerçekleştirilmektedir. Bünyesinde farklı fakülteler barındıran Müzik Akademileri'nde; Kompozisyon ve Müzik Teorisi Fakültesi, Enstrüman Fakültesi, Koro ve Oyunculuk Fakültesi, Koro Şefliği, Müzik Eğitimi, Ritim Eğitimi ve Kilise Müziği Fakültesi ile Pedagojik Eğitim veren fakülteler bulunmaktadır. Bu akademilerin birinde öğrenimini tamamlayan öğretmen adayı, tüm kademelerdeki okullar için öğretmenlik yapma hakkını elde eder. İlköğretim, Ortaöğretim I. Kademesi, Ortaöğretim II. Kademesi (Gimnazjum) için müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar farklılık göstermez. Aksine tüm seviyelerdeki müzik öğretmenleri aynı okul ve düzeyde eğitim görürler. Yeni yapılanma ile akademilerde sürdürülen 5 yıllık müzik öğretmenliği lisans programı, 3 yıl lisans, 2 yıl master eğitimi şeklinde uygulanacaktır. 5 yıllık eğitim sürecini tamamlayan müzik öğretmenleri bu yapılanma ile birlikte master derecesine sahip olarak mezun olacaklardır [8]. Polonya ve Türkiye'deki müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar benzerlik göstermekle birlikte her iki ülkenin müzik eğitimi programları incelendiğinde ders içeriklerinin oldukça farklı bir biçimde programlandığı görülecektir.

Töreyin'in, "Türkiye'nin Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sisteminde Türkiye ile Avrupa Ülkeleri ve Türk Cumhuriyetleri Arasındaki Etkileşim" konulu çalışmasının bulgularına göre Bulgaristan'ın müzik eğitimi sisteminde iki yöntem olduğu görülmektedir [10]. Birinci sistemde, ilkokuldan itibaren yatılı olarak 11 yıl müzik eğitimi verilip (lise sona kadar) isterlerse konservevare, durumları çok iyi olanlar da isterlerse yurt dışında lisans eğitimlerine devam ederek sanatçı olmaktadır. İkinci sistemde ise devletin açtığı ve kurs sistemi gibi, önceleri ücretsiz, şimdi ise sembolik bir ücret karşılığında anaokulundan başlayan normal okullara paralel olarak, lise sona kadar devam edilebilen müzik okulları olduğu görülmektedir (Öztürk'den akt: Töreyin, 2002). Bulgaristan'daki müzik öğretmeni yetiştirme modelinde eski Sovyetler Birliği eğitim sisteminin etkisi görülmektedir. Yılmaz, araştırmasında müzik öğretmenliği eğitiminin üniversitelerin eğitim fakültelerinde veya eğitim yüksek okullarında gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Ayrıca, bu okulların okul öncesi ve ilkokullara müzik öğretmeni yetiştirdiği, Sofya Devlet Konservatuvarı'na bağlı olan Filibe Müzik Pedagoji Enstitüsü'nde ise ortaokullara yönelik müzik öğretmeni eğitimi verildiği belirtilmektedir. [11].

Araştırmanın Moldova Cumhuriyeti'ne ilişkin bulgularında ise, Bulgaristan'daki müzik eğitimi sistemine çok benzeyen bir model olduğu görülmektedir. 7+4 yıllık sistemde müzik okullarından mezun olan öğrencilerin, bu okullarda müzik öğretmeni olarak görev alabileceklerini

belirtmiştir. Diğer taraftan 10 yıl boyunca öğrenim görmüş ve müzik lisesini bitirenlerin devam edebileceği eğitim fakültelerine bağlı müzik bölümlerinin mevcut olduğunu ve bu eğitim fakültelerinden mezun olan öğrencilerin ilköğretim, ortaokul ve liselere müzik öğretmeni olmak üzere yetiştirildiğine değinilmiştir.

Azerbaycan'daki müzik eğitimcisi yetiştirme sistemi, yedi yıllık müzik okulu ile başlayarak, dört yıllık müzik kolejiyle (orta ihtisas eğitim okulu) devam etmektedir. Buradan pedagojik enstitüye devam eden öğrenciler ilköğretim, ortaokul ve liselere müzik öğretmeni olmaya, konservatuvara gidenler ise profesyonel sanatçı olmaktadır. Bunların içinden de çok iyi durumda olanlar konser sanatçısı olurken, diğerleri dört yıllık müzik kolejlerine öğretmen olma hakkını elde etmektedirler [10].

Türkmenistan'ın müzik öğretmenliği eğitimi de diğer Türk Cumhuriyetleri ve Balkan ülkeleri gibi Sovyetler Birliği sisteminin özelliklerini taşımaktadır. İki ayrı müzik eğitimi sistemi oluşturulan Türkmenistan'da, birinci sistemde; normal okullara paralel olarak sekiz yıllık müzik ilköğretimini takip eden ve 17-18 yaşlarından itibaren eğitim veren, dört yıllık müzik ortaokulları bulunmaktadır. Şan ve koro bölümleri, bu müzik okullarında başlamakta ve toplam 12 yıl müzik eğitimi verilmektedir. İkinci sistemde ise kesintisiz 10 yıl devam eden müzik okulu bulunmakta ve 6 yaşında başlatılan müzik eğitimi 16-17 yaşında sona ermektedir. Bu iki sistem arasındaki en önemli fark, ilk sistemin 8+4 yıl olarak kesintili olmasına karşı, ikincisinde hiç ara verilmeden 10 yıl devam etmesidir [10].

Türk Cumhuriyetleri'ndeki müzik eğitimi sisteminde ortak olan bir başka husus da, mesleki müzik eğitiminde ağırlıklı olarak klasik müzik eğitiminin yanında, geleneksel halk müziği, pop, caz gibi diğer türlerin eğitimine de yer verilmesidir. Diğer birçok Avrupa ülkesinde müzik öğretmenliği eğitimi, pedagojik formasyon veren eğitim fakülteleri veya onlara denk yüksekokullar tarafından verilmekte olup, burada hemen hemen hepsinde ortak olan durum, mesleki müzik eğitime güçlü bir şekilde hazırlayan ön hazırlık okullarının olduğu gerçeğidir [10]. Aynı zamanda Avrupa'da bir çok ülkede, "Erken Müzik Eğitimi", "İlköğretim Okulları Müzik Öğretmenliği", "İlköğretim İkinci Kademe", "Ortaöğretim Müzik Öğretmenliği"... gibi eğitimin tür ve düzeyine göre birbirlerinden az çok farklı biçimde adlandırılıp nitelendirilen çeşitli öğretmenlik modelleri uygulanmaya başlanmıştır [12].

Mesleki müzik eğitiminin bir parçası olan müzik öğretmenliği eğitiminde, temel müzik bilgisi, armoni bilgisi, eser çözümleme bilgisi, stil ve biçim bilgisi eğitimi bir bütün oluşturur. Öğretmenlik eğitimi süresince içeriği belirlenen gereksinime göre sınırlandırılarak verilen bu derslerde amaç, müziğin uygulamalı yönüne bir alt yapı sağlayacak kuramsal birikimi oluşturmaktır [13].

Bu çalışmada ise dünyanın farklı üniversitelerinde mesleki müzik eğitimi veren kurumların lisans programlarında yürütülen müzik biçimlerine ilişkin derslere yönelik durum tespiti yapılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi "dünyanın farklı üniversitelerinde mesleki müzik eğitimi veren bölümlerdeki müzik biçimlerine ilişkin derslerin içeriği nasıl düzenlenmiştir? şeklinde oluşturulmuştur.

II. YÖNTEM

A. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma dünya'nın farklı üniversitelerinde mesleki müzik eğitimi veren kurumların lisans programlarında yürütülen müzik biçimlerine ilişkin derslerin tespit edilmesine yönelik tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme tekniğinden yararlanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Tarama modelleri, bir araştırmada tek başına uygulanmakla birlikte, taramanın yer almadığı bir araştırma modelinin tek başına var olması düşünülemez [14].

B. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Gdansk Müzik Akademisi (Polonya), Köln Müzik Yüksekokulu (Almanya), Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi (İskoçya), Norveç Müzik Akademisi (Norveç), California Devlet Üniversitesi (A.B.D.), Edith Cowan Üniversitesi (Avustralya), Grand Canyon Üniversitesi (A.B.D.), Midwestern Devlet Üniversitesi (A.B.D.), Fresno Devlet Üniversitesi (A.B.D.), Texas Teknoloji Üniversitesi (A.B.D.), Graz Üniversitesi (Avusturya), K. D. Uşinsky Güney Ukrayna Milli Pedagoji Üniversitesi (Ukrayna) ve McGill Üniversitesi (Kanada) oluşturmaktadır.

C. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde yer alan müzik biçimleri kapsamındaki derslerin öğretim programlarına ilişkin veriler elektronik ortamda doküman inceleme yöntemi ile toplanmıştır. Müzik biçimleri ile ilgili derslerin isimlendirilme durumları, içerikleri ve sürelerine ilişkin verileri doküman analizi tekniği ile çözümlenmiştir.

III. BULGULAR

Kanada McGill Üniversitesi'nde (The Schulich School of Music) Müzik Biçimleri dersini temel alan konular "Theory and Analysis" (Teori ve Çözümleme) dersinde yürütülmektedir. Teori ve Çözümleme dersi programının ilk beş yarıyılında ve haftada 3 saat olmak üzere Müzik Biçimleri dersi ile ilgili içerikler ikinci yarıyıldan itibaren yer almaktadır [15]. İkinci yarıyıldan itibaren; motif, cümle ve dönem ile birlikte kolay biçimlerin analizi; üçüncü yarıyıldan itibaren 17. ve 18. yy'da klasik sonat formları da dahil olmak üzere yaygın olan biçimlerin analizi, dördüncü yarıyıldan itibaren küçük ve büyük formların karakteristik analizleri, müzikal yapıların etkileşim

düzeyleri ile yazı şekilleri ve çözümleme becerisinin birbirleriyle olan ilişkilerini algılama; beşinci yarıyılında ise 20. ve 21. yy müziklerinin ritim, perde ve tını vb. örgütlenmelerin açıklamaları ve bu repertuar içerisindeki kompozisyon tekniklerini estetik bir görüş açısıyla çözümleme becerilerine yönelik içerik bulunmaktadır[16].

Avusturya Graz Üniversitesi'nde (University of Music and Dramatic Arts) Müzik Biçimleri dersini temel alan konular "Formenlehre 1-2" (Müzikal Biçim Çalışmaları 1-2) ve "Musikanalytik" (Müzik Çözümleme) derslerinin çatısı altında toplanmıştır. Müzikal Biçim Çalışmaları dersi 2012-2013 eğitim öğretim döneminde öğretim programının 4. ve 5. yarıyıllarında haftada birer saat olarak uygulanmış, 2013-2014 eğitim öğretim döneminde ise 5. yarıyılında ve haftada 2 saat olarak yerini almaktadır[17]. Öğrencilerin tipik biçim yapılarını belirleyerek, müzikal bir üslup oluşturma bağlamında anlayış geliştirmeyi amaçlayan dersin içeriğinde Beethoven'ın piyano eserlerinden dinletiler, şarkı formlarından örnekler verilerek dönem ve temaların/ana fikirlerin belirlenmesi, müzikal kimliğin yapısal şekilleri ile uygulama prensipleri ve Scherzoform, Adagioform, Sonat ve Rondo formları bulunmaktadır

Müzik Çözümlemesi dersi ise öğretim programının 6. yarıyılında ve haftada 3 saat okutulmaktadır. Derste öğrencilerin müzik tarihinde yer alan bütün biçimlerine mümkün olduğunca aşina olmak ve literatürü bağımsız analiz yöntemleriyle belirlenen temel boyutlarda analiz edip değerlendirmeleri hedeflenmiştir. Dersin içeriğinde ise W. A. Mozart'ın K. 488 Piyano Konçertosu, J. Brahms'ın ve Paganini'nin varyasyonları/çesitlemeleri ve farklı dönemlere ait seçilmiş diğer örnek eserler bulunmaktadır. [18].

A.B.D.'nin Texas Eyaleti'ndeki Texas Teknoloji Üniversitesi'nde Müzik Biçimleri dersi "Form, Analysis and Synthesis" (Biçim, Çözümleme ve Sentez) adı ile 5. yarıyılında ve haftada 3 saat olarak yer almaktadır. Derste Klasik, Romantik, Empresyonist ve Çağdaş akımların stil özelliklerini, küçük ve büyük formlarda olmak üzere armonik ve armonik olmayan prensiplere göre çözümlemeleri ele alınmaktadır. Midwestern Devlet Üniversitesi'nin müzik öğretim programında [7]. ise "Analysis of Musical Form" (Müzikal Biçimlerin Çözümlemesi) adı altında 5. yarıyılında ve haftada 3 saat olarak yürütülen ders, iki ve üç bölümlü formlar olmak üzere Rondo, Sonat Allegrosu ve kontrpantal uygulamaların müzikal analizini içermektedir[19].

A.B.D.'nin Arizona Eyaleti'ndeki Grand Canyon Üniversitesi'nde ise Müzik Biçimleri dersi iki ayrı derste toplanmıştır. Dersler 3. sınıfta ve her biri birer dönem olmak üzere haftalık 4 saat olarak yürütülmektedir. Derslerden biri "Form and Analysis" (Biçim ve Çözümleme) bir diğeri ise "Counterpoint" (Kontrpuan)'dır. Biçim ve Çözümleme dersinde motif, cümle, dönem, iki ve üç bölümlü formlar, Varyasyon, Rondo, Sonat ve en karmaşık biçimler de olmak üzere müzik yapısındaki çeşitli örgütlenmeleri ele alan çalışmalar bulunmaktadır. Kontrpuan dersinde ise 18. yy. kontrpantal çalışmalarının uygulamaları bu dersin araştırmaları içerisindedir. Dersin diğer bir alanı ise polifonik biçimlerde çoksesli örnekler yazmaktır. 16. yy. da önde gelen

kontrpuan çeşitlerine örnekler verilerek, 18. yy. da Bach'ın stiliyle yazılan Envansiyon ile Füg Biçimleri analiz edilir. Böylelikle 20. yy. kompozisyonlarında kullanılan kontrpuan çalışmalarına da giriş yapılması sağlanır[20].

California Devlet Üniversitesi'nde de Müzik Biçimleri dersi 3. sınıfın her iki döneminde ve haftada 5'er saatlik süreyle verilen Form and Analysis I-II (Biçim ve Çözümleme I-II) dersidir. Bu dersin ilk döneminde, tarihsel dönemlerin ve çeşitli kültürlerin biçimlerinden seçilmiş kompozisyonların analizi yer almaktadır. Sonatın tüm bölümlerinin biçimsel tasarımı ve ifade yapısının araştırılması sayesinde edinilmiş müzikal senaryonun, hem biçimsel yapıların ilkelerini anlama hem de var olan kriterlerin gelişimlerini değerlendirme çalışmaları bulunmaktadır. İkinci döneminde ise Konçerto ve Kontrpantal formlarda vurgulanan ve seçilmiş kompozisyonların analizleriyle ortaya çıkan müzikal süreklilik ve biçimsel yapıların prensipleri ile 20. yy. kompozisyonlarında kullanılan Küme Teorisi, Neoklasizm, Empresyonizm ve Serializm teknikleri, caz sembollerinin ve üçlü armoni (tertian harmony) analizlerinin kullanılması, bu dersin içeriğinde yer alan başlıca konulardır[21]. Ayrıca Fresno Devlet Üniversitesi Müzik Biçimleri ders içeriğinde müzikal çözümlemenin ve biçimlerin yanı sıra "Schenker Analizi" yöntemi de bulunmaktadır[22].

Avustralya Edith Cowan Üniversitesi'ndeki müzik biçimleri dersine ilişkin bilgiler, üçüncü yarıyılında haftada 5 saat "Music Techniques 3: Renaissance and Baroque" (Müzik Teknikleri 3: Rönesans ve Barok) ve dördüncü yarıyılında "Music Techniques 4: Classical and Romantic" (Müzik Teknikleri 4: Klasik ve Romantik) olarak isimlendirilen derslerle yürütülmektedir. Bu derslerde içerik, klasik müziğin dönemsel özelliklerine göre iki şekilde ele alınmıştır. Müzik Teknikleri 3 dersinde Rönesans ve Barok döneminin besteleme teknikleri incelenmekte ve 1500 ile 1750 yılları arasındaki müzikal stiller ve biçim yapılarının çözümlemeleri yapılmaktadır. Müzik Teknikleri 4 dersinde ise Klasik ve Romantik döneminin besteleme teknikleri incelenmektedir. Ayrıca 20. yy. müziğinde uygulanan stil ve formlar karşılaştırmalı olarak ders içeriğinde bulunmaktadır. Buna ek olarak Müzik Teknikleri dersi, Caz Müzik Eğitimi Programı ve Çağdaş Müzik Eğitimi Programı'nın özelliklerine göre yapılandırıldığı görülmektedir [23].

Norveç Müzik Akademisi'nde Müzik Biçimleri dersinin içerikleri "Musikkforståelse (Müziği Anlamak) ve "Utvitdet Musikkerkompetanse I-II" (Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri I-II)'de yer almaktadır. Müziği Anlamak dersi ilk iki yarıyılında ve haftada 10 saat olarak düzenlenmiştir [24]. Derste konuyla ilgili olarak müzikte 1800'lü yıllar, Caz, Pop ve Rock müziği türleri ile Geleneksel Norveç Halk Müziği'ne ilişkin bilgiler bulunmaktadır. "Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri I" dersi üç ve dördüncü yarıyılında haftada 2,5 saat olarak düzenlenmiştir. Derste; öğrencilere türlerle ilişkin bilgilerin öğretilmesinin yanı sıra, enstrümanlarıyla türlere özgün bir repertuar oluşturulması ve grup çalışmalarıyla birlikte bu becerilerin kazandırılması üzerinde durulmaktadır. Dersin devamı niteliğinde olan "Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri II" de ise etnik müzik kültürlerinden, dünyadaki müzik türlerine kadar geniş bir yelpazede her tür müzik hakkında geniş bir bilgi sahibi olabilme, müzik türlerinin

kültürel kimliğine karşı eleştirel bir bakış açısı oluşturabilme ve türler ile biçimler hakkında repertuar oluşturabilme, dersin başlıca konu alanlarıdır. "Müziği Anlamak" ve "Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri" derslerinin içeriklerinde müzik biçimleri dersine ait konular yer almakla birlikte, en genel anlamda müzik biçimleri dersi ile özdeşleşen en yakın ders "Satslære I-II" (Müzik Türlerini Öğrenme5) dir. Dersin ilk bölümü birinci sınıfın iki yarı yılında da haftada beş saat olarak programda yerini almıştır. Bu bölümde eserlerin müzikal yapıları hakkında bilgiler edinmek, çeşitli müzik türlerini tanımlamak, eserlerin armonik fonksiyonlarını analiz etmek ve düzenlemek dersin hedefleri arasında yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin çalıştıkları eserlerdeki kuramsal yapı anlayışının geliştirilmesine de yardımcı olunması amaçlanmıştır. Dersin devamı olan "Satsllære II" de ise ikinci sınıfın iki yarı yılında ve yine haftada beş saat olarak yürütülmektedir. Bu dersin ikinci yılında ise daha çok öğrenilen kuramsal bilgilerle eserlerin tür ve yapıları hakkında öğrenci görüşlerinin alınması, analiz çalışmaları (kontrpuantal yapılar, romantik armoni, 20. yy. müziği) ve bağımsız yaratıcı çalışmalarla çeşitli çalgı ve vokal toplulukları için düzenlemelerin oluşturulması başlıca hedeflerdir[25].

Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi'nde Müzik Biçimleri dersinin konuları "Practical Musicianship 1-2" (Uygulamalı Müzisyenlik 1-2) dersinde yer almaktadır. Uygulamalı Müzisyenlik dersi birinci ve ikinci yılda olmak üzere dört dönem ve haftada iki saat olarak programda bulunmaktadır. [26] Dersin birinci yılında teori ve çözümleme, eserlerin temel bileşenleri, biçim ve yapı konuları gibi temel bilgiler bulunmaktadır. Bunlarla beraber sorulan melodik yapıları uygun biçimde tamamlama ve çeşitli müzik araçlarından dinletilen müziklerin biçim ve elemanlarının ayırt edilmesi gibi kazanımlar yer almaktadır. Dersin ikinci yılında ise çalıştıkları repertuarla ilgili olarak çözümleme yeteneklerini yansıtan incelemelerin geliştirilmesi, geniş bir yelpazede yer alan çalışmalar üzerinde üslup sorunlarının tartışılması ve tarihsel bağlamda biçimlerin yorumlanması ele alınmaktadır [27].

Almanya Köln Müzik Yüksekokulu'nda Müzik Biçimleri dersi Eser Analizi, Form Bilgisi ve 20. yy. Müzik Teknikleri derslerinde yürütülmektedir. Form Bilgisi ve 20. yy. Müzik Teknikleri dersi birinci ve ikinci dönemde haftada birer saat olarak yer almaktadır [8]. Bu derslerde farklı dönemlere ait formlar ve türler hakkında bilgiler yer alırken beşinci ve altıncı dönem haftada iki saat yürütülen Eser Analizi dersinde ise, farklı analiz teknikleri bilgisi, yeni müzik dahil olmak üzere farklı dönemlere ait eserlerin bağımsız analizleri bulunmaktadır. [28, 29].

Ukrayna K. D. Uşınskiy Güney Ukrayna Milli Pedagoji Üniversitesi'nde Müzik Biçimleri dersi müzik yazılarının çeşitlerine göre iki farklı düzeyde yürütülmektedir. Polifonik biçimler Kontrpuan dersinde, homofonik biçimler ise Müzik Biçimleri dersinde yürütülmektedir. Kontrpuan dersinde genel olarak Kanon, Envansiyon ve Füg Biçimleri yer alırken, Müzik Biçimleri dersinde ise basit ve karışık iki-üç bölümlü formlar, Rondo, Varyasyon ve türleri, Sonat ve Rondo-Sonat Biçimi, Suit, Senfonik-Sonat Döngüsü,

Senfonik-Vokal Döngüsü, Opera ve Bale Müziği yer almaktadır [2].

Polonya Gdansk Müzik Akademisi'nde müzik biçimleri dersi ilk dört yarıyılıda ve haftada iki saat olarak "Analiza dzieła muzycznego" (Müzikal Analiz) dersinde yürütülmektedir. [30]. Dört dönemde de genel olarak analiz ve amacına uygun analiz yöntemlerini seçme yeteneği, analitik hakim ve müzikal çalışma analizinin yorumlanması ve sunulması yer almaktadır. Dersin ilk yarıyılında analiz ve sentez yöntemlerine ait temel kavramlar, müzikal materyaller, müzikal formlar ve müzik edebiyatından küçük eserlerin dönemleri yer almaktadır. İkinci yarıyılında Varyasyon Formu ve Varyasyon tekniği, Füg, Kanon ve diğer polifonik biçimler (Prelüd, Koral, Capriccio, Toccata, Fantezi, Envansiyon), üçüncü yarıyılında Sonat Döngüsü, Sonat Formu (Sonat Allegro) ve Rondo Sonat Döngüsü, piyano, solo ve üçlü-dörtlü enstrümanlar için sonatlar (18. 19. ve 20.yy. sonatları), dördüncü yarıyılında da bu zamana kadar kazanılan becerileri bir arada kullanabilecekleri Barok, Klasik, Romantik ve Neo-Klasik Dönemlerden oluşan bir repertuar ile konser yer almaktadır [31].

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde müzik öğretmenliği bölümlerinde Müzik Biçimleri adı ile isimlendirilen ders, Dünya'nın farklı ülkelerindeki müzik eğitimi öğretim programları incelendiğinde:

- Teori ve Çözümleme
- Müzikal Biçim Çalışmaları
- Müzik Çözümleme
- Biçim, Çözümleme ve Sentez
- Müzikal Biçimlerin Çözümlemesi
- Biçim ve Çözümleme
- Kontrpuan (Polifonik yapıların çözülmesi)
- Biçim ve Çözümleme
- Müzik Teknikleri
- Müziği Anlamak
- Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri
- Uygulamalı Müzisyenlik
- Müzikal Analiz
- Form Bilgisi
- 20.yy. Müzik Teknikleri
- Eser Analizi
- Müzik Türlerini Öğrenme, vb. isimlerle adlandırıldığı belirlenmiştir.

Üniversitelerin müzik biçimleri ders kazanımları incelendiğinde ise öğrencilerde kazandırılması gereken beceriler dört grupta toplanmıştır. Bunlar: "Müzik Kültürü Alanı, Bestecilik Alanı, Çözümleme Alanı ve Yorumlama Alanı"dır. Aşağıda ise müzik öğretim programları incelenen ülkelerin müzik biçimleri dersi çerçevesinde belirledikleri kazanımların ışığında "müzik kültürü alanı, bestecilik alanı, çözümleme alanı ve yorumlama alanına" ilişkin genel beceriler açıklanmıştır.

Müzik Kültürü Alanı

Üniversite	Haftalık Toplam Saat	Dönemlik Hafta Sayısı	Dönemi	Toplam Dönem Sayısı	Toplam Saat
Kanada, McGill Üniversitesi	5	14	2,3,4,5	4	280
Avustralya, Edith Cowan Üniversitesi	10	13	3,4	2	260
Norveç Müzik Akademisi ²	5	13	1-2-3-4	2	260
A.B.D. California Devlet Üniversitesi	10	10	5-6	2	200
Polonya Gdarsky Müzik Akademisi	2	15	1,2,3,4	4	120
Almanya Köln Müzik ve Dans Akademisi	2+2	14	1,2-5,6	4	112
İskoçya Royal Müzik Akademisi	2	11	1,2,3,4	4	88
Avusturya Graz Üniversitesi	2+3	16	5-6	2	80
Türkiye Cumhuriyeti Üniversiteleri	2	14	6	1	28

Dünyadaki farklı müzik kültürlerine ait müzik türlerinde analiz ve sentez yöntemlerini kullanarak, biçimlerin karakteristik yapılarını, stil ve form arasındaki ilişkiyi, etnik müzik kültürlerinden dünyadaki farklı müzik türlerine kadar geniş bir yelpazede yer alan her tür müzik hakkında bilgi sahibi olabilmek ve müzik türlerinin kültürel kimliğine karşı eleştirel bir bakış açısı oluşturabilmek.

Bestecilik Alanı

Müzik tarihinin farklı dönemlerinden seçilen kompozisyonların besteleme tekniklerinden yararlanılarak melodik yapılarını uygun biçimde tamamlamak, çalgı ve vokal toplulukları için tek sesli ve çok sesli boyutta bağımsız yaratıcı çalışmalar yapmak ve düzenleyebilmek.

Çözümleme Alanı

Müzik literatürünü, tarihsel dönemlerdeki (Barok, Klasik, Romantik, Çağdaş vb.) çeşitli müzik türlerinden seçilen kompozisyonların müzikal stillerini ve biçim yapılarını; armonik, kontrapuntal ve armonik olmayan çağdaş-açık formların (Müzikal Küme Teorisi, Serializm Teknikleri, Schenker Analizi vb.) prensiplerine göre, amacına uygun analiz yöntemlerini seçerek farklı analiz teknikleri ile temel boyutlarda estetik bir görüş açısıyla çözümleyebilmek.

Yorumlama Alanı

Öğrencilerin bireysel veya grup çalışmalarıyla, tarihsel bağlamda geniş bir yelpazeden farklı müzik türlerini içeren stil ve analiz çalışmaları üzerinde üslup sorunlarını tartışarak, çözümleme yeteneklerinin ve müzikal kimliklerinin gelişmesinde katkıda bulunmak ve kazanılan bu becerilerle

hazırladıkları repertuarı müzikal etkinliklerle sunarak yorumlayabilmek.

Tablo 1. Kanada, Avusturya, Norveç, A.B.D., Polonya, Almanya İskoçya, Avustralya ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Müzik Eğitimi Bölümlerindeki Müzik Biçimleri Dersinin Sürelerine İlişkin Bilgiler

Ülkemizdeki Müzik Eğitimi Bölümleri'nin Müzik Biçimleri Dersi Öğretim Programı incelendiğinde ise ağırlıklı olarak çözümleme alanına yönelik bir eğitimin verildiği, Dünya'daki Farklı Üniversiteleri programları ile ülkemizdeki müzik öğretmenliği programlarındaki müzik biçimleri dersinin süreleri karşılaştırıldığında ise ülkemizdeki Müzik Biçimleri dersine ayrılan sürenin oldukça yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Dünya'daki farklı üniversitelerin Müzik Öğretmenliği Programları'ndaki Müzik Biçimleri kapsamındaki dersler incelendiğinde, ülkemizde verilen müzik biçimleri dersine oranla gerek içerik, gerekse süre bakımından oldukça geniş ölçüde ele alındığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte ülkemizde de Müzik Biçimleri dersi öğrencilerin her türlü müzikal gelişimine cevap verebilecek nitelikte ve çağın her türlü gereksinimlerine karşı bilgi ve becerileri kazandırılacak şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Gelişmiş dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizdeki öğretmenlerin de daha çağdaş ve ileri bir topluma ulaşmak adına daima daha fazla bilgi ve birikime sahip olmaları, şüphesiz ülkemizin müzik kültürünün gelişimine katkı sağlayacaktır.

REFERENCES

- [1] I. Eskioğlu, *Türkiye ile Kanada, Norveç, ABD, Avustralya ve Avusturya Yükseköğretim Sistemleri İçinde Lisansüstü Müzik Eğitimi Programlarının Karşılaştırılması*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: 2007.
- [2] S. Özkeleş, *Müzik Öğretmenliği Bölümlerinde Yürütülen Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Öğretim Programı Modeli*, Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya: 2014. s. 36, 107, 108.
- [3] E. G. Duru, ve H. Köse, *Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Yapılanma Modelleri (Türkiye, Avusturya, Finlandiya, Danimarka ve Texas Örnekleri)*. 2012. http://www.newwsa.com/download/gecici_makale_dosyalari/NWSA-5326-2927-6.pdf, Erişim Tarihi: 10.02.2014.
- [4] Avustralya Edith Cowan Üniversitesi Müzik Eğitimi Programı. <http://www.waapa.ecu.edu.au/courses-and-admissions/ourcourses/disciplines/music/music-education>. Erişim Tarihi: 17.12.2013.
- [5] Kanada McGill Üniversitesi Müzik Eğitimi Programı. <http://www.mcgill.ca/study/2013-2014/faculties/music/undergraduate/programs/concurrent-bachelor-music-bmus-major-music-education-and-bach>, Erişim Tarihi: 27.12.2013
- [6] A.B.D. Texas Teknoloji Üniversitesi Müzik Eğitimi Programı. <http://www.depts.ttu.edu/music/AreasofStudy/MusicEducation.asp>, Erişim Tarihi: 22.12.2013
- [7] A.B.D. Midwestern Devlet Üniversitesi Müzik Eğitimi Programı. <http://www.mwsu.edu/academics/finearts/music/degree/Music-Degrees>, Erişim Tarihi: 18.02.2014
- [8] M. Kılbaş, *Türkiye ile Avrupa Birliği Ülkelerinde Müzik Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması (Almanya, Avusturya ve Polonya Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 2007.

² Müzik eğitim programına yer alan "Genişletilmiş Müzisyen Yetkinlikleri I/II ile Müziği Anlamak" derslerinde, müzik biçimleri dersinin içeriğinden başka konulara da yer verildiğinden dolayı bu dersin süresi tabloya dahil edilmemiştir. 2013-2014 Akademik takvimine ulaşılamadığından dersin süresi 2012-2013 Akademik takvimine göre hesaplanmıştır.

- [9] E. Arslangiray, *Avrupa Birliği Müzik Ortamını Doğru Değerlendirmek*. Müzik Sanatımız ve AB Süreci Sempozyum Bildiriler Kitabı. 17-18 Mart. Ankara: Sevda-Cenap And Müzik Vakfı, 2006. s. 90-93.
- [10] A. M. Töreyn, *Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Avrupa ve Türk Cumhuriyetleri ile Türkiye Arasındaki Etkileşim*. <http://www.muzikegitimcileri.net/>, Erişim Tarihi: 15.11.2013.
- [11] Y. Nilüfer, *Türkiye'deki İlk ve Ortaokullarda Müzik Eğitimi ile Bulgaristan'daki İlk ve Ortaokullarda Müzik Eğitiminin Karşılaştırılarak İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: 1994.
- [12] A. Uçan, *Müzik Öğretmenliğinde Model Arayışları ve Eski-Yeni Müzik Öğretmenliği Modelleri*. Orkestra Dergisi, 1999. s. 300, 30.
- [13] E. Barış, *Barok Dönemdeki Türler ve Biçimlerin Biçim Bilgisi İçindeki Yeri ve Biçim Bilgisi Dersinin Gerekliliği*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir: 2003.
- [14] N. Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (11. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları. 2002.
- [15] Kanada McGill Üniversitesi 2013-2014 Akademik Takvimi. https://secureweb.mcgill.ca/importantdates/sites/mcgill.ca/importantdates/files/Calendar_Academic_Dates_2013_14.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2014.
- [16] Kanada McGill Üniversitesi (The Schulich School of Music) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://www.mcgill.ca/study/2013/2014/faculties/music/undergraduate/programs/concurrent-bachelor-music-bmus-major-music-education-and-bach>, Erişim Tarihi: 27.12.2013.
- [17] Avusturya Graz Üniversitesi 2013-2014 Akademik Takvimi. https://static-uni-graz.at/fileadmin/bib/downloads/studierende/incoming/academic_calendar/bibwww_academiccalendar_en.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2014.
- [18] Avusturya Graz Üniversitesi (University of Music and Dramatic Arts) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. [,https://online.kug.ac.at/KUGonline/lv.detail?clvnr=719406&sprache=](https://online.kug.ac.at/KUGonline/lv.detail?clvnr=707689&cperson_nr=&sprache=), Erişim Tarihi: 06.01.2014.
- [19] A.B.D. Texas Teknoloji Üniversitesi (School of Music) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Derslerin İçerikleri. <http://www.depts.ttu.edu/officialpublications/pdfs/2013-14%20Online%20Catalog.pdf>, Erişim Tarihi: 22.12.2013.
- [20] A.B.D. Grand Canyon Üniversitesi (Music Education) *Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri*. <http://www.gcu.edu/degree-programs/bachelor-of-arts-in-music-education>, Erişim Tarihi: 02.10.2013.
- [21] A.B.D. California Devlet Üniversitesi (Music Department) *Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri*, http://www.csub.edu/catalog/_files/2013-2015_updated/077-39.pdf, Erişim Tarihi: 01.12.2013.
- [22] A.B.D. Fresno Devlet Üniversitesi (Music Department) *Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri*. http://www.fresnostate.edu/catalog/documents/archive/Catalog_10-22-13_07-50.pdf, Erişim Tarihi: 03.12.2013.
- [23] Avustralya Edith Cowan Üniversitesi (Music Education) Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri, <http://www.ecu.edu.au/future-students/our-courses/disciplines-overview?id=Y68&unitset=MABUTW>, Erişim Tarihi: 17.12.2013.
- [24] Norveç Müzik Akademisi 2012-2013 Akademik Takvimi. http://old.nmh.no/for_ansatte/Nyttige_lenker/arsplan_for_studiearet_2012-13/arsplan_12-13-utkast2.pdf, Erişim Tarihi: 02.04.2014.
- [25] Norveç Müzik Akademisi Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://nmh.studiehandbok.no/nmh/content/view/full/7123/language/no-r-NO>, <http://nmh.studiehandbok.no/nmh/content/view/full/6774/language/no-r-NO>, Erişim Tarihi: 19.03.2014.
- [26] İskoçya Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi 2013-2014 Akademik Takvimi. <http://www.arcadia.edu/abroad/default.aspx?id=8589934864>, Erişim Tarihi: 03.04.2014.
- [27] İskoçya Royal İskoç Müzik ve Drama Akademisi Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. http://www.rcs.ac.uk/export/sites/RCS/common/documents/PDF/BEUProgramme_Handbook_2013-14_v2.pdf, Erişim Tarihi: 11.03.2014.
- [28] Almanya Köln Müzik Yüksekokulu 2013-2014 Akademik Takvimi. <http://www.hfimt-koeln.de/en/studium/studieren/vorlesungs-und-pruefungszeiten.html>. Erişim Tarihi: 06.04.2014.
- [29] Almanya Köln Müzik Yüksekokulu Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. http://www.hfimt-koeln.de/fileadmin/redaktion/downloads/modulhandbuch_bm_ip_ab_ws13_14.pdf, Erişim Tarihi: 19.02.2014
- [30] Polonya Gdansk Müzik Akademisi 2013-2014 Akademik Takvimi http://www.amuz.gda.pl/wp-content/uploads/2013/09/kalendarz_akademicki_13_14.pdf, Erişim Tarihi: 05.04.2014.
- [31] Polonya Gdansk Müzik Akademisi Müzik Biçimleri Kapsamındaki Ders İçerikleri. <http://amuz-ects.ansta.pl/student/kurs/3829/>, Erişim Tarihi: 24.02.2014.